

השוכר את האומנין פרק ששי כבא מצינא

פ.ב.

עין משפט
נר מצוה

(א) שנוטת מנ: (ב) סס מד.
פסקים לא: גיטין לו.
קדושין ח: (א) ו' תוס'
ע"ב: (ד) לעיל כט: ב"ק נ:
שנוטת מד: מדרס לג:
(ס) ג"ל שוה: (ז) ונכוחות
מט: (ח) ו' ופלה ד: ד.

מוסף רש"י

קתא: בית ד' (שבועות
מ:). אבד קתא דמגלא
אבד אלפא זוזי. דסבר
וקביל, אבל כל זוזי שזין
קיימין על כרחו גובה מינן,
אם מלוא סס הוא, סס
מלוא ששים יום, ואם פירש
לו זמן כשיעור זמני יפיע,
ולא מצי לממר סכנת
וקבילת, דאי לשם משכון
קבלת, לשם פירשן לא
קבלת, וזין דקבילת לשם
משכון כל כמה דלא מהיר
ליה משכניה לא בני ולא מצי
פטר נפשיה דמי שזין
(סס). מנין לבעל חוב
שקונה משכון. כל ימי
הלוואה מתשכון קני לו ואם
נאמץ מייד כחונסין, אשכח
עליו לא כשומר חנם ולא
כשומר שטר כשמועין
כחונסין, אלא כולו כשמועין
ובשמיטתו עומד (פסחים
ק:). ולך תהיה צדקה.
השגת העובט כתיב אי
אמת קונה משכון איכא
צדקה הכא שכינה ששכ
כשלתמו, ששאלו לו זה דבר
הקני לו, ואם אינו קונה,
צדקה בהשכנה זו מנין, על
שלו שכח (סס). שלא
בשעת הלוואה. מנין ע"י
ג"ד, דכתיב משתעי קתא,
דכתיב לעיל מניה בחון
מעמד והאשכח וגו', ואמר
מר זה שלוח כ"ד (שבועות
מ:). שומר אבדה. הכניס
אבדת חנינו לנימו, דכתיב
ואספתו אל מוך ביתך וביק
(נ:). כשומר חנם. ואינו
חייב אלא כפשיעה (ע"ב)
כס:). כשומר שטר. וחייב
בגובה ופדיון, דשומר שטר
מלוה הוא, דשופק בנזונה
פטור מן המלוה (סס) א"י:
שטר מלוה (שבועות מ:).
לימא דרב יוסף תנאי
היא, דמלתא דרבה ודאי
מנאי היא, דר' עקיבא ודאי
ליה דרבה, אלא דרב יוסף
מי לימא מנאי היא, מי מני
לאוקמי לר' אליעזר כותיה
(סס).

על המשכון. בשעת הלוואה משמע: ומסני. שהלווה פירות: אי
הכי קמה ליה מסני דלא כרבי עקיבא. דקמתי אצל אס הלווה
מעות שומר חנם ואנן קיימא לן במסכת סנהדרין (דף פו.)
בכולהו סתמי סתם משנה רבי מאיר
ספרי ר' שמעון וכולהו אליבא דר'
עקיבא: לימא. ר' אליעזר ור' עקיבא:
בדלא שוי שיעור זוזי קא מפלגי
ובדשמואל פליגי. דאי בדשוי מודה
ר' אליעזר דלגזביינא שקליה ונדלא
דשמואל דלמר אבדו אלפא זוזי
וסבר דקביל לגזביינא הא לית ליה
לרבי אליעזר דמיון דלא שוי לזכרון
דברים צעמא הוא דנקיט ליה
ושומר חנם הוא ור' עקיבא אית ליה
דשמואל ואמר סבר וקביל בתורת
משכון וכל כמה דלא מיהדרי ליה
לא לגבי: דכולי עלמא לית ליה
דשמואל. דלרבי אליעזר לא מפסדי
כלום ולר' עקיבא אינו מפסדי אלא
כנגד המשכון: שקונה משכון. לכל
מניי להחמיש כחונסין: אימור
דאמר ר' יחזק במשכנו שלא בשעת
הלוואה. דהא קרא במשכנו ע"י
שלוח כ"ד כתיב דכתיב לעיל מיניה
בחון מעמד ומוקמינן לה לקמן
(דף קג.) בשלוח כ"ד והוא ודאי
קני לגזביינא שקליה וליכא לדמיוה
למשכנו בשעת הלוואה ובהך פלוגתא
דרבי אליעזר המלוה על המשכון
קמני: והכא בשומר אבדה קא
מיפלגי. דטעמא דר' עקיבא משום
דשומר שטר מלוה הוא והשופק
במלוה פטור מן המלוה דאי בעי לא
ייתי ריפתא לעניא: שומר אבדה.
שנמא אבדה והכניסה אל מוך ביתו
דכתיב ואלו כחונסין (נ) ואספתו אל
מוך ביתך: כשומר שטר. מלוה:
לימא דרב יוסף סנאי. דהא רבה
ודאי תנאי היא דהא ר' עקיבא לית
ליה דרבה ולית ליה לאוקמי
פלוגתייהו בטעמא אחרינא דהא
אחדן בכמה טעמי ולא אחוקמא

הלווה על המשכון קתני אלא לא קשיא כאן
שהלווה מעות כאן שהלווה פירות והא
מדקתני סיפא ר' יהודה אומר הלווה מעות
שומר חנם הלווה פירות שומר שכר מכלל
דלתנא קמא לא שני ליה כולה רבי יהודה
היא וחסורי מיחסרא והכי קתני הלווה על
המשכון שומר שכר כמה דברים אמורים
שהלווה פירות אבד הלווה מעות שומר חנם
שרבי יהודה אומר הלווה מעות שומר חנם
הלווה פירות שומר שכר אי הכי קמה לה
מתני' דלא כרבי עקיבא אלא מחוורתא
משכון שיעור זוזי ובדשמואל קא מיפלגי
דאמר שמואל האי מאן דאזופיה אלפא זוזי
לחבריה ואנא ליה קתא דמגלא עילויהו
אבד קתא דמגלא אבדו אלפא זוזי אי
בדלא שוי משכון שיעור זוזי דכולי עלמא
אית להו דשמואל והכא בדשוי שיעור
זוזי וקא מיפלגי בדר' יצחק דאמר ר'
יצחק במנין לבעל חוב שקונה משכון
שנאמר יולך תהיה צדקה אם אינו קונה
משכון צדקה מנא ליה מכאן לבעל חוב
שקונה משכון ותסברא אימור דאמר ר'
יצחק במשכנו שלא בשעת הלוואה אבל
משכנו בשעת הלוואה מי אמר אלא
משכנו שלא בשעת הלוואה כולי עלמא
אית להו דרבי יצחק והכא במשכנו
בשעת הלוואה ובשומר אבדה קא
מיפלגי דאיתמר שומר אבדה רבה אמר
כשומר חנם רב יוסף אמר כשומר שכר לימא
דרב יוסף תנאי היא לא בשומר אבדה
דכולי עלמא אית להו דרב יוסף והכא
במלוה

נימא בדלא שוי שיעור זוזי ובדשמואל קמיפלגי. פי' צוקנט' אצל
דשוי הוי לכ"ע ש"ס וסילאי שנוטת הייניס (שנוטת דף
מג: ושס מד: ד"ה מא) יש ספרים דגרסי ה"ד אי דשוי שיעור
זוזי מ"ט דרבי אליעזר אלא דלא שוי ובדשמואל קמיפלגי משמע
כפ"ה דשוי מודו כי"ע וקשה דל"כ
אמאי קאמר דמתינתין דלא כר'
אליעזר לוקמה דשוי שיעור זוזי
ומתי ככ"ע וכ"מ הא דקאמר
דמתינתין דלא כרבי אליעזר היינו
לפי המסקנא דפליגי דשוי שיעור
זוזי ודבר דיוסף דהא לרבה דהלכתא
כותיה פליגי לפי המסקנא דשמואל
דפ"ה בפ"ב לעיל (דף כט. ושס ד"ה
והו) ומיהו יש לומר דלא מצי
לאוקמי מתני' דשוי וככ"ע דאין
סברא שחלוק רבי יהודה על רבי
אליעזר ור' עקיבא אלא ודאי מתני'
בדלא שוי איירי אצל קשה כיון
דשוי שיעור זוזי לכולי עלמא אבדו
מעמיהו אס כן בדלא שוי מה שנגד
המשכון נמי אבדו לכ"ע ואס כן
אמאי ישבע לרבי אליעזר שאבד
המשכון בלא פשיעה מה מריח
מאותה שנוטה והלא המעות שנגד
המשכון אבדו אפי' לא פשע והיתירם
על המשכון יטול אפי' פשע במשכון
כיון דלית ליה לדשמואל וכ"מ כמו
שפירש צוקנטרס דהיכא דלא י' נקט
שיעור זוזי אפילו כנגד המשכון לא
יפסדי לר' אליעזר משום דלא נקטיה
אלא לזכרון דברים צעמא זה אין
נראה דאי דשוי אבדו מעמיהו אף
על גב דלית ליה לדשמואל אס כן
ע"כ לא אבדו אלא מטעמיה דרב
יוסף דמשום מלוה הוא ש"ס ומהאי
טעמא נמי יפסדי ליה שנגד המשכון
בדלא שוי דהא כ"ס ששעה מלוה
שהלווה על המשכון מועט ועוד
דלפי גירסת הפסחים היה משמע
כרב יוסף וק"ל כרבה כדפריש' בפ'
אלו מציאות (סס) ומיהו יש לומר
דבדשוי הוי לכ"ע שומר שכר ולא
מטעמי' דרב יוסף אלא מטעמיה

דשמואל דחשיב כאלו פירש אבד המשכון אבדו מעותין וכי לא שוי
שיעור זוזי בשעת הלוואה לא נקיט ליה אלא לזכרון דברים צעמא
אפילו כנגד המשכון לא חשיב כאלו פירש אליבא דרבי אליעזר
מ"מ דזוק הוא ונראה לפרש לימא דלא שוי ובדשמואל קמיפלגי
פי' אף בדלא שוי ובדשמואל קמיפלגי ולא דברי יצחק ורב יוסף
דבטעמיהו לא מצי פליגי אלא דשוי ועוד דלפי האמת לא פליגי
אף מה שנגד המשכון דמצי טעם יפסדי כיון דלית ליה לדשמואל ורבי עקיבא אית ליה דשמואל ולהכי לא איבד
המשכון והא דקתני דמתינתין שומר שכר לאו דוקא דהא האי לינא לא שייך אמעות יתירים על המשכון אלא כלומר דין ש"ס דמפסדי הכל
בגביה ואבדה ולא בחונסין א"י דמתינתין איירי בדשוי דקתם משכון שוה כנגד כל החוב ולכן קרי ליה ש"ס:

לא דבוי ע"מא אית דהו דשמואל. בפרק שנוטת הייניס (שנוטת דף מג: ושס ד"ה מתי) פריך לשמואל מדתני קלע הלויתך עליו
ושקל היה שוה והלה אומר לא כי אלא שלשה דינרים היה שוה חייב ואמאי לימא הא קבלתיה וגרס בספרים וכן פי' צוקנטרס
דמתינתין דפריש' כי קאמר שמואל בדלא פירש להאי גירסא א"ש דלא מצי למימר הכא כולהו אית להו דשמואל דאי ר' אליעזר אית
ליה דשמואל למה ישבע ויטול נהי דלית ליה דרבי יצחק מטעמא דשמואל יפסדי הכל אפי' לא פירש ולא שוי כ"ס דשוי ודאי איירי
דפריש' שלא יפסדי לא היה חולק ר' עקיבא אבל לפי גרסת ר"ח דגרס התם מתני' דלא פירש ושמואל דפריש' שיאבד כל מעותיו
וכן נראה לר"ת שיקר דאין סברא שיאבד כל מעותיו דלא פירש וה"פ למאן דמוקי פלוגתייהו דשמואל דר' אליעזר לית לה דשמואל
ואף על גב דפריש' לא יועיל דאסמכתא היא וכיון דלא איבד מעות הימירם על המשכון גם מה שנגד המשכון לא הפסדי דאמר
באזוהי נשך (לעיל דף סו: ושס) דמי קאמר ליה קני לגזביינא ור"ע סבר דלא מקרי אסמכתא אלא היכא שאמר להסמיך חנינו על דבריו
כגון אס אזיני ולא אעביד אשלא אלפא זוזי אצל הכא המלוה מתל כל חובו אס יפסד המשכון וקשה דלפי גירסא זו אמאי לא קאמר
הכא כולי עלמא אית להו דשמואל היכא דפריש' והכא בשיעור זוזי ולא פריש' ובדר' יצחק קמפלגי דהא הלכתא כותיה דשמואל
דרב נחמן ונהרדעי ק"ל כותיה התם יש לומר דסבר גמרא דאי בדפריש' מפסדי כל החוב דלא פירש נמי מפסדי כנגד המשכון דמה
שנגד המשכון דפריש' דמי ולהכי לא מצי למימר כולי עלמא אית להו דשמואל דל"כ לר' אליעזר למה ישבע ויטול כל מעותיו דמה
שנגד המשכון יש לו להפסדי כיון דאית ליה דשמואל ומכל מקום הלכתא כשמואל דפריש' ור"ח פירש דאין הלכה כשמואל וטעמא משום
דקאמר הכא כולי עלמא לית להו דשמואל ואין זו ראייה שכן דרך בהמרא לדמות דכולי עלמא לית להו אע"ג דכן הלכה כיון דלא מצי
למימר כולי עלמא אית להו ועוד דלפי האמת דק"ל כרבה פליגי בדשמואל וקאי רבי עקיבא ומתינתין דשמואל וא"כ ק"ל דשמואל ואע"ג
דרב פליגי עליה דהא בפרק הוצב (לעיל דף מג: ושס) מדמי פלוגתא דרב דערבון לפלוגתא דרשב"ג ורבנן גבי ואינו שוה אלא פלג
ובשנוטת (דף מד:) מדמי פלוגתא דרשב"ג ורבנן לדשמואל א"כ פלוגתא דשמואל ורב לענין מי שפרע דליקורא איתמר והלכה כרב
בליקורא (י"ג) דשמואל לענין דינא איתמר והלכתא כשמואל דיני ועוד דר' יוחנן פליגי אדרב צערבון וסבר כשמואל וקיימא לן ז"ר
ור' יוחנן הלכה כרבי יוחנן וכרב נחמן קיימא לן דיני לגבי כולי עלמא וסבר כשמואל:

ר' יוסף רב יוסף תנאי היא. פירש צוקנטרס דרבה ודאי תנאי היא ולעיל פירשתי בפרק שני (דף כט. ושס ד"ה והו) דרבה ודאי לאו
תנאי ומוקי פלוגתייהו דשמואל וכולי עלמא אית להו דרבה אצל לרב יוסף כי נמי פליגי דשמואל ר' אליעזר דלאו כותיה:
במלוה

צ א ב מ"י פ"י מהל'
שפירות הל' א ועין
השגות ונמ"מ וכל"מ
סג עין פט טו"ע ח"מ
ק"י ע"כ פ"י ב וע"ש
הגה"ה:

תורה אור השלם

1 השב תשיב לו את
העובט כבא השמש
ושכב בשלמחו וברכך
ולך תהיה צדקה לפני ה'
אלהיך: דברים כד יג